

SUVEREN DÖVLƏTİN İQTİSADİ TƏRƏQQISINDƏ INNOVATİV İDARƏETMƏNİN ROLU

Xülasə

Müasir dövrdə qloballaşma, rəqəmsallaşma və sürətli texnoloji dəyişikliklər dövlətlərin idarəetmə sistemlərinə yeni tələblər irəli sürür. Suveren dövlətin iqtisadi tərəqqisi yalnız mövcud resursların səmərəli istifadəsi ilə deyil, həm də innovativ idarəetmə mexanizmlərinin tətbiqi ilə birbaşa bağlıdır. İnnovativ idarəetmə dövlət siyasətinin çevikliyini artırır, qərar qəbuletmənin keyfiyyətini yüksəldir və iqtisadi inkişafın davamlılığını təmin edir. Məqalədə innovativ idarəetmənin mahiyyəti, onun suveren dövlətin iqtisadi inkişafına təsir mexanizmləri, institusional islahatlarda rolu və Azərbaycanın iqtisadi modelində əhəmiyyəti təhlil olunur. Eyni zamanda, innovasiyaların idarəetmədə tətbiqinin yaratdığı imkanlar və perspektivlər elmi-analitik baxımdan araşdırılır.

Açar sözlər: Suveren dövlət, innovativ idarəetmə, iqtisadi inkişaf, strateji idarəetmə, rəqəmsal transformasiya, dövlət siyasəti.

Summary

In the modern era, globalization, digitalization, and rapid technological changes impose new requirements on public administration systems. The economic progress of a sovereign state depends not only on the efficient use of available resources but also on the application of innovative governance mechanisms. Innovative governance enhances policy flexibility, improves decision-making quality, and ensures sustainable economic development. This article analyzes the essence of innovative governance, its impact mechanisms on the economic development of a sovereign state, its role in institutional reforms, and its significance in Azerbaijan's economic model. Furthermore, opportunities and future prospects arising from the adoption of innovations in public administration are examined from an analytical perspective.

Keywords: Sovereign state, innovative governance, economic development, strategic management, digital transformation, public policy.

Giriş

Suveren dövlət anlayışı müstəqil qərar qəbuletmə, milli maraqlara əsaslanan siyasət və iqtisadi inkişafın daxili potensial hesabına təmin olunması ilə səciyyələnir. Müasir dövrdə iqtisadi tərəqqi ənənəvi idarəetmə modelləri ilə məhdudlaşmır, əksinə, innovativ yanaşmaların tətbiqini zəruri edir. Qlobal rəqabətin artması, iqtisadi münasibətlərin mürəkkəbləşməsi və texnoloji yeniliklər dövlət idarəçiliyində çevik və şəffaf mexanizmlərin formalaşdırılmasını tələb edir.

Bu kontekstdə innovativ idarəetmə suveren dövlətin iqtisadi inkişaf strategiyasının əsas komponentlərindən birinə çevrilmişdir. O, yalnız texnologiyanın tətbiqi deyil, həmçinin idarəçilik mədəniyyətinin, institusional yanaşmaların və strateji düşüncə tərzinin yenilənməsi kimi başa düşülməlidir (OECD, 2020).

İnnovativ idarəetmənin mahiyyəti və əsas prinsipləri: İnnovativ idarəetmə klassik inzibati üsullardan fərqli olaraq çevik qərar qəbuletmə, nəticəyönlülük, vətəndaş mərkəzli yanaşma və rəqəmsal texnologiyaların aktiv istifadəsinə əsaslanır. P. Drucker innovasiyanı

idarəetmənin əsas funksiyalarından biri kimi qiymətləndirərək, onun təşkilat və dövlət strukturlarında davamlı inkişafın əsas aləti olduğunu qeyd edir (Drucker, 1985).

Əsas prinsiplərə açıq idarəetmə, hesabatlılıq, şəffaflıq, institusional innovasiyalar və insan kapitalının inkişafı daxildir. Dövlət qurumlarının fəaliyyətində yeni texnologiyaların tətbiqi iqtisadi resursların səmərəli idarə edilməsinə, büdcə xərclərinin optimallaşdırılmasına və iqtisadi risklərin azaldılmasına imkan yaradır.

Suveren dövlətin iqtisadi tərəqqisində innovativ idarəetmənin rolu: Suveren dövlət üçün iqtisadi tərəqqi yalnız artım göstəriciləri ilə ölçülmür. Davamlı inkişaf, sosial rifahın yüksəldilməsi və milli iqtisadi təhlükəsizliyin qorunması əsas hədəflər sırasındadır. OECD-nin yanaşmasına görə, innovasiya əsaslı idarəetmə modelləri iqtisadi artımı daha dayanıqlı edir və struktur riskləri azaldır (OECD, 2020).

İnnovativ idarəetmə investisiya mühitinin yaxşılaşdırılmasına, sahibkarlıq fəaliyyətinin genişlənməsinə və qeyri-neft sektorunun inkişafına müsbət təsir göstərir. Dövlətin iqtisadi proseslərə müdaxiləsi daha çox tənzimləyici və stimullaşdırıcı xarakter daşıyır. Bu işə bazar mexanizmlərinin effektiv işləməsinə və rəqabət qabiliyyətinin artmasına şərait yaradır.

İnstitusional islahatlar və innovasiya əsaslı idarəetmə: İnnovativ idarəetmənin tətbiqi institusional islahatlarla sıx bağlıdır. Dövlət idarəçiliyində struktur dəyişiklikləri, elektron hökumət sisteminin genişləndirilməsi, “ağıllı” idarəetmə modellərinin tətbiqi iqtisadi proseslərin şəffaflığını artırır. İnstitusional innovasiyalar dövlət-vətəndaş münasibətlərini yeni mərhələyə daşıyır, korrupsiya risklərini azaldır və idarəetmə xərclərini minimuma endirir. Bu amillər iqtisadi sabitliyin möhkəmlənməsinə və uzunmüddətli inkişaf strategiyalarının uğurla reallaşdırılmasına xidmət edir.

Azərbaycan təcrübəsində innovativ idarəetmə: Azərbaycan Respublikasında son illərdə aparılan sosial-iqtisadi islahatlar innovativ idarəetmə prinsiplərinə əsaslanır. “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər” sənədində rəqəmsal transformasiya, innovasiya və effektiv dövlət idarəçiliyi ölkənin uzunmüddətli inkişafının əsas istiqamətləri kimi müəyyən edilmişdir (Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, 2021).

Milli iqtisadi prioritetlərə uyğun olaraq innovasiya əsaslı idarəetmə ölkənin iqtisadi müstəqilliyini möhkəmləndirmiş və qlobal iqtisadi sistemdə rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına xidmət etmişdir.

Nəticə etibarilə, innovativ idarəetmə suveren dövlətin iqtisadi tərəqqisinin əsas hərəkətverici qüvvələrindən biridir. O, iqtisadi siyasətin effektivliyini artırır, milli maraqların qorunmasını təmin edir və davamlı inkişaf üçün möhkəm institusional zəmin yaradır (Drucker, 1985; OECD, 2020; Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, 2021).

İSTİFADƏ EDİLMİŞ ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti. “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”. Bakı, 2021.
2. Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi. Azərbaycanın sənaye və innovasiya siyasətinə dair hesabatlar. Bakı, 2020–2024.
3. OECD. *Innovation and Economic Growth*. Paris: OECD Publishing, 2020.
4. Drucker, P. F. *Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles*. New York: Harper & Row, 1985.
5. Porter, M. E. *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. New York: Free Press, 1985.
6. Tidd, J., Bessant, J. *Managing Innovation: Integrating Technological, Market and*

- Organizational Change*. 6th ed., Chichester: Wiley, 2018.
7. Schumpeter, J. A. *The Theory of Economic Development*. Cambridge: Harvard University Press, 1934.
 8. World Economic Forum. *Global Competitiveness Report*. Geneva, 2019–2023.